

ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ • ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΝΝΟΙΑΣ ΤΟΥ ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΟΥ ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΗΜΟΣΙΑΝ ΤΑΞΙΝ

‘Υπὸ ΝΕΣΤΟΡΟΣ Ε. ΚΟΥΡΑΚΗ

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΥΛΗΣ

- I. — "Εννοια πιθανότητος
  - Ι. — "Εννοια κινδύνου
  - III. — 'Ορισμὸς τοῦ ἐπικινδύνου
  - IV. — 'Επικινδύνων καὶ συνάφεις ἔννοιας
  - V. — Πρακτικὴ σημασία τοῦ ἐπικινδύνου
  - VI. — Προυποθέσεις ὑπάρξεως τοῦ ἐπικινδύνου
  - VII. — 'Η διακρίβωσις τοῦ ἐπικινδύνου
επὶ ἐγκληματικῆς ἐπικινδύνου πότητος.

I. — "Ευνοια πιθανότητος

Θεμέλιωδες ἀξίωμα τῆς σκέψεως εἶναι καὶ σήμερον ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος, ἥτοι ἡ ἀρχὴ

κατὰ τὴν ὄποιαν πᾶν φυινόμενον ἔχει τὴν αἰ-
τίαν του ⁽¹⁾

Τὴν ἀρχὴν ταύτην είχον ἥδη συλλάβει καὶ διατυπώσει πολλοὶ ἀρχαῖοι φιλόσοφοι, ἐν οἷς ὁ Πλάτων⁽²⁾. Ἰδιαιτέρας, μελέτης ἔτυχεν ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος παρὰ τοῦ Ἀριστοτέλους. Οὗτος ἐν τῷ ἔργῳ του «Ἀναλυτικὸν Ὕστερον» ἀναλύει τὸ πρόβλημα περὶ τῶν σχέσεων αἰτίου καὶ αἰτι-

1. A. Lalande, Vocabulaire de la philosophie, τΑ', Paris 1951, λῆμα Causalité.

2. Πράγματι ἐν τῷ ἔργῳ του «Τίμαιος» (28A) ὁ Πλάτων λέγει: «πᾶν δὲ αὐτὸν τὸ γηγενὲνον ὑπ' αἰτίου τινὸς ἔξιντας γῆγενεσθαι παντὶ γαρ ἀδύνατον χωρὶς αἰτίου γένεσθαι σεῖν».

χροκούντος ούτω καὶ ἐνδεχομένου δόλου (Μπουρόπουλος Ερμηνεία Ποιησιού Κώδικος ὑπ' ἀρθρον 299 κεφ. II ἀρθ. 6, 7). Κατὰ τῶντα ἀνθρωποκονία ἐξ προθέσεως εἶναι ἡ καταστροφὴ τῆς ζωῆς ἐτέρου ἀνθρώπου, ἡ ἐπεντελεσθεῖσα μετ' ἀπόφασιν, ἣν ἔλαβεν δὲ δράστης ἐν ἡρεμώῳ ψυχῆς καταστάσει, ἐπιτερεπούσῃ εἰς αὐτὸν νὰ σκεφθῇ καὶ σταθμίσῃ τὰ ὀθωντα τὴν τὸ ἔγκλημα αἴτιον, ὃς καὶ τὰ κωλύοντα τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ τοιαῦτα, διεύθυντα προμελετημένος δόλος κατὰ τὴν λῆψιν τῆς πρὸς ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως.

Οςαύτως προμελέτημένος δόλος οὐφίσταται ὅταν ἐλλήνθι μὲν ἡ ἀπόφασις ἐν ἡρέμῳ ψυχικῇ καταστάσει, ἡ δέ τοι ἡ ἐγκέλαδεις ἐγώρησε βραδύτερον, ἐν τῷ βραστῷ ψυχικῇ ὁρμῆς, ἀφούντος ὄπως ἡ ἡρεμός ψυχικῇ καταστάσεις οὐφίσταται, εἴτε κατὰ τὴν λῃψιν τῆς ἀποφάσεως εἴτε κατὰ τὸ χρόνον καθ' ὃν μεταγενεστέρως ἔκτελέσθη ἡ πρᾶξις (Μπουρόπουλος, Ἐρμηνεία Ποιητικοῦ Κώδικος ὑπ' ἄρθρον 299 κεφ. ΙΙΙ ἀριθ. 1 Χωραφᾶς Γεν. ἀργάκι Ποι. Δικαίου 1956 σελ. 163- A.Π. 187/56 Ποιν. Χρον. ΣΤ' 311. Α.Π. 180/57 Ποιν. Χρον. Ζ' 301- A.Π. 288/59 Ποιν. Χρον. Γ' 180- A.Π. 296/61 Ποιν. Χρον. ΙΑ' 582). Ἐὰν δημως κατὰ τε τὴν λῃψιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τὴν ἐκτέλεσιν ὁ δράστης ἐτέλει ἐν βραστῷ ψυχικῇ ὁρμῆς ὑπὸ τὴν ἐν παραγράφῳ 2 τοῦ ἄρθρου 299 Η.Κ. ἔννοιαν, τότε οὐφίσταται ἡ πρᾶξις τῆς ἐν βραστῷ ψυχικῇ ὁρμῆς ἀνθρωποκτονίας (299 περ. 2 Η.Κ.).

Ἐν προκειμένῳ ὁ πρῶτος τῶν κατηγορουμένων ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν του ἐν ἡρέμῳ ψυχικῇ καταστάσει, ἐπιτρεπούσῃ τὴν σκέψιν. Οὗτος ἐλογομάχησε μετὰ τοῦ συζύγου τοῦ θύματος, ὃς ἀνωτέρω ίστροεῖται, πλὴν ἡ τέλεσις τῆς ἀνθρωποκονίας ἀπεφασίσθη μετὰ ταῦτα, καὶ δὴ κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ δράστου εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅταν ἔλαβε τὸ κυνηγετικὸν του δόπλον μετὰ τῶν ἀναλόγων φυσιγγίων, καὶ παρὰ τὰς προτροπὰς τῆς συζύγου του δευτέρας τῶν κατηγορουμένων, μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του θύματος, ἔχων κατὰ νοῦν νὰ φονεύσῃ ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας της, καὶ ἐφόνευε τελικῶς τὸ θύμα.
Ἡ τε προηγηθεῖσα, ὃς εἴρηται, λογομαχίᾳ μεταξὺ δράστου καὶ θύματος ὃς καὶ τοῦ συζύγου αὐτοῦ ἀπετέλεσαν τὰ αἵτια τελέσεως τῆς πράξεως ἀνθρωποκονίας, ἥτις ἀπεφασίσθη καὶ ἐξετελέσθη ἐν ἡρέμῳ ψυχικῇ καταστάσει, ἐπιτρεπούσῃ εἰς τοῦτον νὰ σκεφθῇ καὶ σταθμίσῃ.

τὰ ὀθόσαντα πρός τὸ ἔγκλημα αἰτία, ὡς καὶ τὰ κωλύοντα τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ τοιοῦτα, ἄτινα μάλιστα τοῦ ὑπεδεικνύοντο ἀμέσως πρὸ τῆς τελέσεως τῆς πράξεως ὑπὸ τῆς συζύγου του, δευτέρας τῶν κατηγορουμένων, ἀκολουθήσαστε αὐτὸν πρὸς τὸν σκοτον τοῦτον. Πάρα ταῦτα ὅμως οὗτος ἐτέλεσε τὴν ὁδὸν ἀντο. πρᾶξιν του. Κατὰ ταῦτα προέσυψαν ἀποχρῶσαι ἐνδείξεις περὶ τελέσεως ὑπὸ τοῦ πρώτου τῶν κατηγορουμένων τῆς ἀποδιδομένης εἰς αὐτὸν πράξεως τῆς ἀνθρωπωτονίας ἐκ προθέσεως, ἥπερ προβλέπουν καὶ τιμωροῦν τὸ ἄρθρο 14, 18, 26 παρ. 1α, 27 παρ. 1, 50, 51, 52, 53, 59 καὶ 299 παρ. 1 Π.Κ. ὡς καὶ τῆς πράξεως τῆς παρανόμου διλοφορίας κυνηγετικοῦ ὅπλου καὶ ὀπλοχρήσιας, ἃς ἐπίσης προβλέπουν καὶ τιμωροῦν^τ ἄρθρα 14, 18, 26 παρ. 1α, 27 παρ. 1, 53, 79 Π.Κ. καὶ 2, 4, 10 καὶ 13 Ν. 286/1914, Δέοντος δύνας παραπεμψμένη οὗτος ἐνώπιον τοῦ ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ Ἐφετείου Πατρῶν ὁρισθησμένου Μικτού-Κακουργιοδικείου διὰ τὴν ἐκδίκασιν τῶν ἀδικημάτων τῆς ἀνθρωπωτονίας ἐκ προθέσεως καὶ ὀπλοχρήσιας, ἐνώπιον δὲ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Συντάκτων δὰ τὴν ἐκδίκασιν τοῦ ἀδικήματος τῆς παρανόμου διλοφορίας κυνηγετικοῦ ὅπλου, συμφώνας τοῦ ἄρθρου 128 παρ. 3 ΚΠΔ., ὡς ἐτροπ. δι' ἄρθρου 15 Ν. 4090/60, καὶ ἄρθρου 129 Κ.Π.Δ., 309 παρ. 1ε καὶ 313 ΚΠΔ., ὡς καὶ τὴν ΙΒ/68 Συντάκτειχν πρᾶξιν καὶ ἄρθρου 1 Ν. 193/67 (Α.Π. 183/63 Ποι. Χρον. ΙΓ' 423-ΑΠ 292/68 Ποιν. Χρον. ΙΓ' 481.

ΕΠΙΕΙΔΑ, δι πρῶτος τῶν κατηγορουμένων Κ.Α. διατελεῖ ἐν προφυλακίσει διὰ τὸ ἀδικήματα τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐκ προθέσεως καὶ τῆς παρανόμου ὄπλοφορίας, δυνάμει τοῦ ὑπὸ ἀριθμ. 25/69 ἐντάλματος προφυλακίσεων τοῦ 'Ἀνακριτοῦ' Ἡλείας, προτείνεται δὲ ἡ παραπομπὴ τοῦ εἰς τὸ ἀκροατήριον διὰ τὰς ἀνωτέρω πράξεις, δέοντας διαταχθῆναι ἡ διάρκεια τῆς ἰσχύος τοῦ ἀνωτέρω ἐντάλματος, ὡς καὶ ἡ διάρκεια τῆς προφυλακίσεως αὐτοῦ, μέχρις ἐδικάσεως τῆς προκειμένης κατ' αὐτοῦ κατηγορίας.

ΕΠΙΕΙΔΗ, ἐξ ἀλλού δὲν πρόσεκυψαν παντάπασιν ἐνδείξεις περὶ τελέσεως ὑπὸ τῶν λοιπῶν δύο κατηγορουμένων ἦτορος Τζ. Μ.Α., καὶ Κ.Γ. τῶν πράξεων τῆς ἀνθρώπωποκτονίας ἐκ προθέσεως, κατὰ συναυτουργίαν ὑπὸ τῆς πρώτης, καὶ ἡμικής αὐτοψίας εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν ὑπὸ τοῦ δευτέρου, δέον ὅπως μὴ γινηται κατηγορία κατ' αὐτῶν ἐπὶ τῇ ἄνω πράξει (309 παρ. 1γ-314Κ.Π.Δ.)»

τοῦ (II, XVI, 98α 35 ἐπ.) καὶ καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα: «τοῦ μὲν αἰτίου ὑπάρχοντος ἀνάγκη τὸ πρᾶγμα ὑπάρχειν, τοῦ δὲ πράγματος ὑπάρχοντος οὐκ ἀνάγκη πᾶν ὅ ἂν ἡ αἰτίου, ἀλλὰ αἰτίου μέν, οὐ μέντοι πᾶν». (II, XVI, 98β 29-33)

‘Η ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος ἔχει ίδιαιστέραν σπουδαιότητα διὰ τὴν πρόγνωσιν τῶν φαινομένων. Διίστι ἔχοντες ὑπὸ ὅψιν τὴν αἰτίαν τοῦ φαινομένου δυνάμεθα νὰ προτίθωμεν τὴν ἐπανεμφάνισιν τοῦ του, ἡτις θὰ ἐπέλθῃ ἐφ’ ὅσον συμπέσουν αἱ αὐταὶ αἰτίαι ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας. Διὰ νὰ εἴμεθα ὅμως βέβαιοι περὶ τῆς ἐπανεμφανίσεως τοῦ φαινομένου ἀπαιτοῦνται δύο προϋποθέσεις: Πρῶτον τὸ φαινόμενον νὰ ἀκολουθῇ μίαν πορείαν οὐχὶ τυχαίαν ἢ ἀταχτὸν (ἀντικειμενικὸν στοιχεῖον). Καὶ δεύτερον, ἢ πορεία τοῦ φαινομένου, νὰ δύναται νὰ διαγνωσθῇ διὰ τῶν ἀνθρωπίνων μέσων. (ὑποκειμενικὸν στοιχεῖον)’⁽³⁾

³ Από τῶν ἀρχῶν τοῦ παρόντος αἰώνων ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος ἤρχισε νὰ ἀντιμετωπίζεται μετά σκεπτικισμοῦ ἐν τῇ φυσικῇ ἐπιστήμῃ, ἵδιᾳ εἰς τοὺς τομεῖς τοῦ μικροκόσμου καὶ τοῖς μακροκόσμου⁽⁴⁾. Σήμερον τόσον ἐν τῇ φυσικῇ ὅσον καὶ ἐν τῇ οἰκονομικῇ ἐπιστήμῃ γίνεται δεκτὸν, ὅτι αἱ προτάσεις τούτων ἐκφράζουν κατὰ κανόνα οὐχὶ ἀναγκαστικάς καὶ παγίας σχέσεις, ἀλλὰ πιθανότητας. Είναι δὲ πιθανότητας μεταβολῆς, ἀναμενομένη ἀκολουθία ἐξ δρισμένης μεταβολῆς, ἐφ' ὅσον συντρέχουν σαφῶς καθωρισμέναι προϋποθέσεις⁽⁵⁾.

Διαφέρει ή πιθανότης τῆς δυνατότητος κυρίως
ώς πρός τὴν ἔντασιν, Δυνατότητα τὸ μή
ἀποκλειόμενον νὰ συμβῇ, ἐνῷ πιθανὸν εἶναι
ὅτι λογικᾶς προσδοκᾶται νὰ συμβῇ κατὰ τὴν
συνήθη τῶν πραγμάτων πορείαν⁽⁶⁾. Ἐνῷ δηλ.
ἐπὶ τῆς δυνατότητος πάντες οἱ ὄροι δύναται ἔξ
ίσου νὰ προκαλέσουν τὸ δεδομένον ἀποτέλεσμα,
ἐπὶ τῆς πιθανότητος διενεργεῖται μεταξὺ τῶν
ὄρων τούτων διαπάλη, ἐκ τῆς ἐκβάσεως τῆς
ὅποιας ἔξαρτᾶται ή ἐπέλευσις ή μὴ τοῦ ἀποτε-
λέσματος⁽⁷⁾.

3. Έὰν δημως μία ἐξ τῶν προύποιθεσεων τούτων δέν συντρέχῃ, τὸ φαινόμενον θεωρεῖται πιθανὸν ἢ καὶ ὀπλῶς δυνατόν. Πάντως ἡ βιβλιότης ἐνίαν ἀπλῶς ἡ σφράγιδα πιθανότης, ἀλλὰ κάτι ἀκόμη περισσότερον ταῦτης, ὡς γίνεται τούτο ἀντιληπτὸν ἐκ τῆς λεπτῆς διακρίσεως τῶν δύο ἔννοιῶν ἐν 39ΑΚ· καὶ 40ΑΚ (Σ ὁ ν της ἐν Ἐρμ.ΑΚ 39 ἀριθ. 1). Περὶ τῆς ἔννοιας τῆς βεβαιότητος ἀπό ψυχολογικῆς πλευρᾶς βλ. Ι. Μ. Δα σ α κ λ ο π ο ύ λ ο ο ν. Περὶ Διακρίσεως Πεποιθήσεως. ΠΧρ ΙΣΤ' 325.

4. Δημ. Μουκάνος, Πλάτων, Ἀριστοτέλης. καὶ Σύγχρονος Φυσική, Ἀθῆναι 1968 σελ. 50.

5. Ι. Σ. Πεσματζής γλου. Εισαγωγή εἰς τὴν ἐποχημοσμένην Πολιτείαν Οἰκονομίαν, τεῦχος Α., Ἀθῆναι 1968, σελ. 11. Πρέβ. τὴν γράμμην τοῦ καθηγητοῦ Α.Ε. Ταύλορ οὖν Αρ. Τομοσφ. Εισαγωγή εἰς τὴν Ἐπιστημην (μετ. Α.Δ. Σιδέρι), Ἀθῆναι 1923, σελ. 31.

6. Κ.Γ. Γαρ δίκα. Τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ ἐγκλημάτου,
ΠΧρ ΙΘ' 69.

7. M.N. Μ πα κα το σύλλα. Οι καθ' έξιν και κατ' έπαγγελμα έχουμεται, 'Αθήναι 1949, σελ. 90 σημ. 2. Κατ' άλλην διατύπωση, είς αμφοτέρας τάς περιπτώσεις θεωρούμε, τους δύοτους είς μέν την πιθανότητα τάς

II."Evvoia κινδύνου

Ἐάν τὸ πιθανολογούμενον νὰ ἐπέλθῃ ἀποτέλεσμα εἶναι ἐπιβλαβές, ἔχουμε κίνδυνον⁽⁸⁾. "Αρα κιν δυ νος εἶναι ή πιθανότης ἐπελεύσεως μελλοντικῆς βλάβης⁽⁹⁾ μὲ βάσιν στοιχεῖα ἀντικειμενικῶς διαπιστώσιμα κατὰ λογικὴν κοινήν πετραν.

Αναφορικῶς πρὸς τὴν ἔννοιαν τοῦ κινδύνου
τίθενται τρία ζητήματα:

α). Ο κίνδυνος είναι πλάσμα τοῦ νοῦ ἢ ὑφίσταται καὶ ἐν τῇ πραγματικότητι; (10) Ἐν προκειμένῳ φρονοῦμεν, ὅτι τὸ θέμα συνάπτεται πρὸς τὸ γενικότερον πρόβλημα τῆς φύσεως τῆς ἀρχῆς τῆς αἰτιότητος. Ἐάν δεχθῶμεν, ὅτι ἡ ἀρχὴ αὕτη είναι ἐσωτερικὴ σχέσις τῶν πραγμάτων τῆς φύσεως - ὅπερ πιθανότερον - τότε καὶ ὁ κίνδυνος ὑπάρχει ἐν τῇ πραγματικότητι. "Αν ἀντιθέτως ἡ ἀρχὴ τῆς αἰτιότητος είναι ἀπλῆ μαθηματικὴ διατύπωσις τῆς ἀνθρωπίνης νοήσεως περὶ τῶν πραγμάτων, ὁ κίνδυνος δέον νὰ θεωρήται ὡς πλάσμα τοῦ νοῦ.

β). Έὰν ἡ ἐπέλευσις τοῖς ἐπιζημίου ἀποτελέσματος θεωρῆται, βεβαία ἔχουμεν κίνδυνον; Κατά

περισσότερα οιοικεῖα εἶναι ἀποδεμεγμένον διὰ τὸ πάρογον, ἐνῶ εἰς τὴν δυνατότητα ταῦτα λογίζονται ἐπλᾶς ὡς δυνάμεις νὰ ὑπάρξουν. Πάντως ἐάν εἴναι ἐκ τῶν στοιχείων τοῦ θεωρήματος εἶναι ἀδύνατον νὰ σύμβῃ εἰς τὸ μέλον (π.χ. παραλιτος διαρροής) νὰ τελέσῃ νέας διαρροής; δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος οὐδὲ καν περὶ δυνατότητος. Οἱ αἰσθενετέροις κρίνος χαρακτηρίζει καὶ ἐδώ τὴν ισχὺν τῆς φύσης ἀλύσεως. Ακριβῶς δὲ πρὸς ἀποφυγὴν ἐμφιλογωρήσεων ἀδυνάτων στοιχείων εἰς τὸ θεώραμα περὶ τῆς πιθανότητος ἐπελεύσεως ἕνας περιστατικοῦ, εἶναι ἀναγκαῖα ἐν προκειμένῳ ἢ προσφυγή εἰς τὴν λογικὴν ἔρευνα.

8. Δ. Καρανίκα, Ἐγγειρδίον Ποιη. Δικαίου, τ. B', Αθῆναι 1954, σελ. 459. Νικ. Χωροφά, Γενικαὶ Ἀρχαὶ Ποιητικοῦ Δικαίου, τ. A', Αθῆναι 1958, σελ. 124.

9. Α. Ψ' αρ ο ί δα - Μ π εν γ κ α η. Η πουνκή εύθυνη
έχει τών κυνλοφοριακών παραβάσεων, 'Αθηναι 1965, σελ. 62.
Ομοίως έντι 'Αστική Δικαιίω δ κινδύνους δρίζεται ώς τό⁶
επελευσόμενον κακόν εις τὰ συμφέροντα προσώπου τινὸς
(Γαζής ή Ερμ.ΑΚ 522 φάιτ. 7). Κατά Γ' άφον
(Ποιν. Δίκαιων - Ήδικόν Μέρος, τεύχος Γ', 'Αθηναι 1961,
σελ. 99 σημ. 8) «δώς κινδύνους θεωρεῖται ή κατάστασις ἐκείνη
κακοῦ» ήν παρούσαί εται πιθανή ἐπὶ τῇ βάσει ἐμπειρίου κρίσεως
ἡ δυνατότης μιᾶς προσβολῆς». Επίσης κατά τὴν νομολογίαν
τοῦ Γερμανικοῦ 'Ακυρωτικοῦ κινδύνου εἶναι ή κατάστασις
κακοῦ ήν προσεγγίζει ή δυνατότης τῇ επελεύσεως μιᾶς προσ-
βολῆς και κατά τὴν διόταν ή πραγματοποίησας τῇ βλάβης
δύναται να θεωρηθῇ πιθανόν (Η. Γ. ά φ ο ν, Κοινώς ἀπικνέ-
δυνα ἐγκλήματα εἰς τὸν νέον κώδικα, ΠΧρ Γ' 426. Πρθλ.
Ε. M e z g e r, Strafrecht I, Allgemeiner Teil, Muenchen
1954 § 29 (σελ. 74). Κατὰ τοὺς δύο ώς ἄνω δρισμοὺς αἱ
ἔννοιαν πιθανότης και δυνατότης κακούνοντα νὰ συναπτο-
τεούν στοιχεῖα τῆς ἔννοιας τοῦ κινδύνου. Τοῦτο ὑπόστη-
τίζει ρητῶς ὅ Δ ἐ δ ε σ ἐν τῇ ἐργασίᾳ του «Τὸ στοιχεῖον
τοῦ κινδύνου εἰς τὸ Ποιν. Δίκαιον και τὰ ἐγκλήματα δια-
κινδύνευσεωε», ΠΧρ Ε 103.

10. F. Antolisei, Sul Concetto del pericolo, Scuola Positiva 1914 § 5 (σελ. 32), V. Manzini Trattato Di Diritto Penale Italiano, I, Torino 1950 § 229 (σελ. 595), M.N. Μπακατσούλα, Τὸ ἐπικίνδυνον τὸ ἐγχληματίου ἐν τῷ νέῳ ποινικῷ κώδικι, ΠΧρΑ A 119σημ. 1, I, Ζ αγκαρόλα, Ἡ ἐπικινδυνότης καὶ τὰ ἀσφαλιστικά μέτρα ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ, Αθήναι 1940, τεύχος A, σελ. 3.

τὸν Χωραφᾶν (11) καὶ τὸν Κατσάν τών γης (12), δὲν ἔχομεν κίνδυνον διάτι—έὰν δὲ ἀνθρώποις εἰχει τὴν ἴκανότητα νὰ διεισδύῃ εἰς τὴν μέλλουσαν πορείαν τῶν πραγμάτων—θὰ ἐγνώριζεν έὰν τὸ ἐπιβλαβής ἀποτέλεσμα θὰ ἐπήρχετο, ἢ μὴ καὶ θὰ τὸ ἀντιμετώπιζε. Αὕτη εἶναι καὶ ἡ κρατοῦσα γνώμη.

γ) "Η ἔννοια τοῦ κινδύνου, ἀπορρέουσα ἐκ τῆς ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ μᾶλλον ὑφισταμένης ἀρχῆς τῆς αἰτιότητος, δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ; Δυνάμεθα δηλ. νὰ εἴπωμεν διὰ τοῦ τινος ἀνθρώπου πιθανολογεῖται ἡ ἐπέλευσις ἐνὸς ἐπιζημίου γεγονότος;

Εἰς παλαιοτέρας ἐποχάς, συμφώνως πρὸς τὸ δόγμα τῆς ἐλευθερίας τῆς βουλήσεως, ὑπεστηρίζετο διὰ αἱ πράξεις τοῦ ἀνθρώπου καθορίζονται ἀποκλειστικῶς ὑπὸ τῆς βουλήσεως τοῦ καὶ εἶναι ἀνεξάρτητοι ἔξωτεροικῶν ἀντιδράσεων ἡ ἐσωτερικῶν καταστάσεων: "Ἄρα κατὰ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν δὲν δύναται νὰ προβλεφθῇ ποίων στάσιν θὰ τηρήσῃ τις ἐν τῷ μέλλοντι, ὅστε ἡ πρᾶξις οὕτη, πιθανολογεῖται ὡς ἐπιζημία νὰ συνεπάγεται κίνδυνον.

"Η ὁς ἄνω ἄποψις ὠφείλετο ἀφ' ἐνὸς μὲν εἰς τὸ κρατοῦν τότε ἐν Εύρωπῃ πλεῦνα φιλελευθερισμοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὴν ἀδύναμίαν τῆς ἐπιστήμης νὰ ἔρευνήσῃ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν καὶ νὰ καθορίσῃ τὰ κίνητρα τῶν ἐνεργειῶν τοῦ ἀνθρώπου. "Ηδη ὅμως δὲ μὲν φιλελευθερισμός ἔχει δώσει σήμερον τὴν θέσιν του εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ ἀτόμου ὡς μέλους τοῦ κοινωνικοῦ συνόλου, ἡ δὲ ἐπιστήμη ἥρχισε διὰ τῆς ψυχολογίας νὰ ἔρευνῃ τὴν ἀνθρωπίνην βούλησιν καὶ νὰ προβλέπῃ περὶ τῆς μελλούσης συμπεριφορᾶς τῆς (13). "Η τοιαύτη δὲ πρόβλεψις εἶναι ἔτι μᾶλλον δυνατὴ καθ' ὅσον, ὡς διεπιστώθη, ἡ ἀνθρωπίνη πρᾶξις οὐδέποτε εἶναι τυχαία, ἀλλ' ὑπηρετεῖ πάντοτε ἔνα σκοπὸν (14). Κατὰ ταῦτα:

Σήμερον πιστεύεται διὰ διάφορος τῆς αἰτιότητος δύναται νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἐπὶ τοῦ πνευματικοῦ κόσμου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν ἔννοιαν τῆς πιθανότητος καὶ ὑπὸ τὴν σχέσιν μέσου πρὸς σκοπόν.

III. Όρισμὸς τοῦ ἐπικινδύνου

Κατὰ τὰ ἀνωτέρω ἡ συμπεριφορὰ ἐνὸς ἀτόμου ἐν τῷ μέλλοντι δύναται κατὰ προσέγγισιν νὰ προβλεφθῇ, κυρίως ἐπὶ τῇ βάσει τῶν μονίμων ψυχικῶν διατίθεσεων τοῦ ἀτόμου τούτου. "Ἐὰν δὲ ἐκ τῆς συμπεριφορᾶς ταῦτης ἀναμένεται μετὰ πιθανότητος ἐπιζημίαν τι ἀποτέλεσμα, τὸ ἀποτέλεσμα δύναται νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς ἐπικινδύνον. "Ἄρα ἐπικινδύνος εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν

(15) εἶναι ἐκεῖνος, ἀπὸ μέρους τοῦ ὅποίου ἀναμένονται μετὰ πιθανότητος ἐγκλήματα, τῶν ὅποιων ἐπακόλουθος θέλει εἶναι ἡ σοβαρὰ διατάραξις τῆς ἔννομου τάξεως.

"Αντιστοίχως δὲ «ἐπικινδύνον», καὶ δὴ ἐξ ἐπόψεως ποινικῆς, εἶναι ἡ πραγματικὴ κατάστασις ἡ συντρέχουσα ἐν τῷ προσώπῳ ἐγκλήματος τινός, ἥτις ἐπιτρέπει συναγωγὴν θεωρήματος περὶ πιθανῆς ἐν τῷ μέλλοντι τελέσεως νέου ἐγκλήματος, ἐπιφέροντος σοβαρὸν διατάραξιν τῆς ἔννομου τάξεως.

"Ἐκ τούτου προκύπτει διὰ δύο εἶναι βασικῶς αἱ προϋποθέσεις ὑπάρχεως ἐπικινδύνου: Πρῶτον, ἡ πιθανότης πραγματώσεως ἐγκλήματος ἐκ μέρους ὡρισμένου ἀτόμου (ὑποκειμενικὸν στοιχεῖον). Καὶ δεύτερον, ἡ βαρύτης τῆς βλάβης, τὴν ὅποιαν θὰ προκαλέσῃ τὸ ἐνδεχόμενον τοῦτο ἐγκληματικά (ἀντικειμενικὸν στοιχεῖον) (16).

"Ἐκ τῶν δοθέντων κατὰ κακούς δρισμῶν περὶ τοῦ ἐπικινδύνου, οἱ πλεῖστοι παραλέπονται τὸ δυντικειμενικὸν στοιχεῖον τῆς βαρύτητος τῆς πράξεως (προβλ. Α.Π. 356/60 ΠΧρ ΙΑ 23 Α.Π. 11/68 ἐν ΠΧρ ΙΗ 164, καὶ Α.Π. 343/68 ἐν ΠΧρ ΙΗ 596). "Η παραλειψις αὕτη φαίνεται διὰ ἀνάγεται εἰς τὸν Feuerbach, ἡστις—συλλαβὴν ἐκ τῶν πρώτων τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐπικινδύνου—διεύπωσε ταύτην ὑπὸ ὑποκειμενικὸν πρόσμα ὡς ἔξης: «Τὸ ἐπικινδύνον ἐκφράζει τὴν ἰδιότητα τοῦ προσώπου ἐκείνου, τὸ δόποιον βασίμως συμπεραίνομεν, διὰ μέλλει νὰ παραβιάσῃ πραγματικῶς τὸ δίκαιον» (17).

"Τὸ δυντικειμενικὸν στοιχεῖον περὶ τῆς ἔννοιας τοῦ ἐπικινδύνου φαίνεται, διὰ συνέλαβε πρῶτος ὁ Garofalo. Κατ' αὐτὸν ἐπικινδύνον εἶναι ἡ σταθερὰ καὶ ἐνεργὸς διαστροφὴ τοῦ ἐγκληματικού καὶ τὸ ποσὸν τῶν δειγμῶν, ἀπό την

15. Διάφορος καὶ εύρυτέρω εἶναι ἐν προκειμένω ἡ ἔννοια τῆς δημοσίας ἀσφαλείας. Οὕτω ἐνδιὰ ἡ δημοσία τάξις παριστά τὴν τάξιν τὴν ὑπάρχουσαν ἐν την κράτει ὡς ἐκ τῆς γεννήσης ἀναγνωρίσεως τῆς συγγάνειας ἡ ὑπεροχὴ τῆς κρατικῆς βουλήσεως, ἡ δημοσία σταθερὰ καὶ ἀλειφόντα πάλιν τούτου καὶ τὴν ἵκανότητα αὐτῆς ταύτης τῆς κρατικῆς βουλήσεως ὅπως ἐπιβάλλεται, ἐν τῷ κράτει τούτῳ διὰ θετικῆς ἐνεργείας. Bk. σχετικῶς I.E. Μανωλεὺς διάλογος της πολιτειακῆς ἔξουσίας κατὰ τὸν ἐλληνικὸν ποινικὸν κώδικα, 'Αθηναὶ Θεσσαλονίκη 1967, σελ. 23 ἐπ., F. n. r. Contiegi, I delitti contro l'ordine pubblico, Milano 1961, σελ.. 3. Ἡ λ. Γαφού, Πονικὸν Δίκαιον εἰδικὸν Μέρος τ. A, 'Αθηναὶ 1957 σελ. 133

16. R. Beraud, Les Mesures de sûreté en droit Allemand d'après la loi du 24 Novembre 1933, Aix—En—Provence 1937, σελ. 72, Μένερ ἐν τοιούτῳ καὶ αὐτοῦ op. cit. σελ. 69, E. Ferrari, Principii di diritto criminale, Torino 1928, § 57 (σελ. 309), F. Grispigli, La Pericolosità Criminale e il valore sintomatico del reato, Scuola Positiva 1920, § 4 (σελ. 106), Δ. I. Καρανίκα, op. cit., σελ. 459.

17. P.J.A. Von Feuebach, Revision der Grundsatze und Grundbegriffe des positiven reinlichen Rechts, Teil II, Chemnitz 1800 (Neudruck - 1966) σελ. 365.

11. Χωραφᾶς, Γεν. 'Αρχιλ Π.Δ., Op. cit., σελ. 123
 12. Α. Κατσάντων, Ποινικὸν Δίκαιον - Γενικὸν Μέρος I, Α', Αθῆναι 1969, σελ. 133.
 13. Ζαγκαρός, Op. cit. σελ. 8, 9, 134.
 14. Α. Πιπινέλη — Ποταμίανος. Τὰ αἰτια τῆς δυντικούνων αὐτούς συμπεριφορᾶς, 'Αθῆναι 1958, σελ. 9.

προβλέποντες δυνάμεις νὰ φοβώμεθα παρ' αὐτοῦ (18).

IV. Ἐπικίνδυνον καὶ συναφεῖς ἔννοιαι

Προτού προβλέψων εἰς ἀνάλυσιν τῶν δύο ὡς όντων προϋποθέσεων ὑπάρχεις τοῦ ἐπικινδύνου, σκόπιμον εἶναι νὰ διαστείλωμεν τοῦτο ἀπὸ συναφεῖς ἔννοιας, νὰ διακρίνωμεν τὰ εἴδη καὶ νὰ ἔξαρωμεν τὴν πρακτικήν του σημασίαν ἐν τῷ ποινικῷ δικαίῳ. Καὶ πρῶτον αἱ συναφεῖς ἔννοιαι.

Τὸ ἐπικίνδυνον διαφέρει κατ' ἀρχὰς τοῦ ἀπροσαρμόστου ἀλλὰ καὶ συνδέεται μετ' αὐτοῦ κατὰ τὸ ὅτι ἡ ἵκανότης τοῦ ἀτόμου πρὸς προσαρμογὴν εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον εἶναι κριτήριον ἐπικινδυνότητος (19).

Ἐπίσης τὸ ἐπικίνδυνον διαφέρει τῆς ἵκανότητος πρὸς τὸ ἐγκληματεῖν κυρίως κατὰ τὸ ὅτι ὁ ἵκανός πρὸς τὸ ἐγκληματεῖν δυνατὸν νὰ μὴ παρουσιάζῃ τὸ ἔξωτερικὰ γνωρίσματα τοῦ ἐπικινδύνου ἀτόμου, ὥστε νὰ διαγνωσθῇ ἡ ἐπικινδυνότης του. Φαίνεται δηλ. ὅτι ἡ διαφορὰ τῶν περιπτώσεων ἔγκειται ὅχι τόσον εἰς τὴν οὐσίαν, ὃσον εἰς τὴν ἔξωτερήκευσίν των (20).

Κυρίως ὅμως τὸ ἐπικίνδυνον ἀντιδιαστέλλεται πρὸς τὸ καταλογιστόν.

Τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ ἀτόμου, ὡς πιθανολογουμένη σοβαρὰ παραβίασις τοῦ δικαίου εἶναι κατάστασις ἡ δοτία δύναται ὅχι μόνον νὰ προβλεφθῇ (κατὰ προσέγγισιν πάντοτε) ἀλλὰ καὶ νὰ προληφθῇ ὑπὸ τῆς κοινωνίας τῆς δοτίας ἀπειλοῦνται τὰ ἀγαθά. Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῆς ἐπικινδύνου αὐτῆς καταστάσεως ἡ κοινωνία δὲν ἔνδιαφέρεται ἐὰν τὸ ἀτόμον ἔχῃ τὴν εὐθύνην τῶν πράξεών του, δηλ. ἐὰν τὸ ἀτόμον εἶναι καταλογιστόν. Ἀρκεῖ ὅτι τὸ ἀτόμον ζῇ ἐν τινὶ κοινωνίᾳ (21). Οὕτω, ἐνῷ ὁ καταλογισμὸς ἀποτελεῖ προϋπόθεσιν ὑπάρχεις τῆς ποινικῆς εὐθύνης (22), ἡ ἐπικινδυνότης ὑπάρχει ἀνεξαρτήτως τῆς ποινικῆς εὐθύνης (23). Τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι ἡ ἐπικινδυ-

νότης ἀφορᾷ μόνον εἰς τοὺς μὴ καταλογιστούς. Ἀπεναντίας σημαίνει ὅτι ἐπικίνδυνοι δύνανται νὰ εἶναι πάντες, εἴτε ἔχουν ποινικὴν εὐθύνην εἴτε ὄχι.

V. Πρακτικὴ σημασία τοῦ ἐπικινδύνου

Εἰδικώτερον τὸ ἐπικίνδυνον ἀντιμετωπίζεται ὑπὸ τοῦ δικαίου ὡς ἔξης:

1. Ἐὰν τὸ ἀτόμον ἐτέλεσεν ἄδικον ἀξιόποιον πρᾶξιν ἡ δοτία δύναται νὰ τοῦ καταλογισθῇ in concreto, τὸ δίκαιον ἀντιδρᾷ διὰ τῆς ἐπιβολῆς κυρίως ὡρισμένης ποινῆς. Ἐν προκειμένῳ τὸ ἐπικινδύνον ἀποτελεῖ στοιχεῖον διὰ τὴν διακατεκήν ἐπικέτρησιν τῆς ποινῆς (έλλ. Π.Κ. 79) (24). Ἐπίσης ἡ ἔλειψις τοῦ ἐπικινδύνου δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ὑφ' ὅρον ἀναστολὴν ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς (έλλ. Π.Κ. 100 § 1) ἢ εἰς ὑφ' ὅρον ἀπόλυτον τοῦ καταδίκου (έλλ. Π.Κ. 106 § 1), ὡς καὶ νὰ θεμελιώσῃ λόγους μειώσεως τῆς ποινῆς (έλλ. Π.Κ. 84) ἢ ἀπολλαγῆς ἀπὸ ταύτης (λ.γ. έλλ. Π.Κ. 267). Καὶ ἀντιθέτως ἡ ὑπαρξία τοῦ ἐπικινδύνου θεμελιοῦ λόγον ἐπιβολῆς τῆς ποινῆς ἔστω καὶ ἀνὴ τέλεσις τοῦ ἐγκλήματος, λόγῳ τοῦ χρησιμοποιηθέντος μέσου ἢ τοῦ ἀπειληθέντος ἀντικειμένου, ἣ τὸ ἀπολύτως ἀδύνατος (έλλ. Π.Κ. 43).

2. Ἐὰν τὸ ἀτόμον ἐτέλεσεν ἄδικον ἀξιόποιον πρᾶξιν ἡ δοτία δὲν δύναται να τοῦ καταλογισθῇ (ἀτελές ἐγκλημα), τὸ δίκαιον συνήθως ἀντιδρᾷ διὰ τῆς ἐπιβολῆς μέτρων ἀσφαλείας (25), ὡς π.γ. ἡ ἔγκλεισις εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα. Ἐνταῦθα τὸ κριτήριον τῆς ἐπικινδυνότητος διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλον τόσον διὰ τὴν ἐπιβολὴν ὃσον καὶ διὰ τὴν ἔκτασιν τῶν μέτρων ἀσφαλείας (26). Μάλιστα, ἐπειδὴ τὰ ἀσφαλιστικὰ μέτρα σκοποῦν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῆς κοινωνίας καὶ εἰς τὴν θεραπείαν τοῦ ἐπικινδύνου ἀτόμου, ταῦτα δύνανται νὰ διαταχθοῦν καὶ κατὰ ἀτόμου συγγνωστοῦ μὲν ἀλλὰ ἐπικινδύνου, παραλλήλως πρὸς τὴν ποινὴν (27). Πάντως ὁ κανὼν τοῦ

18. R. G a r o f a l o, La Criminologie, Paris 1905, σελ. 332 Πρβλ. Γ αρ δίκα ΙΙΧρ. op. cit., σελ. 66.

19. Γ αρ δίκα ΙΙΧρ. Op. Cit., σελ. 66. 'Αντιθέτως καὶ τὸν Gris p i g n i (op. cit. § 4 ἢ σελ. 108), ἡ διαφορὰ εἶναι ἡ πάλια προστική, τοῦ ἀπροσαρμόστου ἀποτελούντας "Il massimo di pericolosità".

20. Πρβλ. Γ αρ δίκα, ΙΙΧρ. op. cit., σελ. 71. Διάφορον ἔρμηνειν δίδει ὁ Μ π α κ α τ σ ο λ α κ ο, ΙΙΧρ. ξν. 123.

21. J. C o n s t a n t, Traité élémentaire de droit Pénal, I, Liege 1965, σελ. 52, P. Bouzat, Traité Théorique et Pratique de Droit Pénal, Paris 1951 § 305.

22. Πρβλ. Ηλ. Ζωγράφος. 'Η θετική θεωρία τῆς Ποινικῆς Εὐθύνης καὶ ὁ νέος Ποινικὸς Κῶδις, 'Αθῆναι 1956, σελ. 1. Πάντως ἡ ἴταλική σχολὴ παραμείζουσα τὸν καταλογισμὸν ὡς ποικιλόθεσιν τῆς ποινικῆς εὐθύνης στηρίζει ταύτην ἐπὶ τη̄ ἐπικινδυνότητος τοῦ δράστου. Βλ. Χωραφά, Ελληνικὸν Ποινικὸν Δίκαιον, Α', 1948, σελ. 167. 'Ἐν διαφέρουσαῖν καὶ ἡ αὐτόθι σημειουμένη παρατήρησις, ὅτι ἐνῷ τὸ καταλογιστὸν τῆς πρᾶξεως θεμελιοῦ ἀποδοκιμασίαν τοῦ δράστου δίδει ἡ προσωπικότης αὐτοῦ ὑπῆρξεν ἡ πηγὴ τοῦ τελεσθέντος ἐγκλήματος, τὸ ἐπικινδύνον θεμελιοῦ ἀποδοκιμασίαν τοῦ δράστου διότι ἡ προσωπικότης αὐτοῦ δημιουργεῖ τὸν κίνδυνον ἐγκλημάτων ἐν τῷ μέλλοντι.'

23. Τοιαύτη εἶναι καὶ ἡ ρύθμισις τοῦ ζρθρου 203 'Ιταλ. ΠΚ.

24. Α. Μ π ο ο π ο π ο λ ο υ, 'Ερμηνεία τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, τ. Α., 'Αθῆναι 1959 ὑπ' ἀρθ. 79 (σελ. 197). Καὶ ἐν τῷ ισχύοντι δικαίῳ παρόμοια προεβλέποντο ὑπὸ 108 ΙΠΝ. Βλ. Κ.ω. τ. τ. Η 'Ερμηνεία τοῦ ἐν 'Ελλάδι ισχύοντος Ποινικοῦ Νόμου, τ. Α., 'Αθῆναι 1899, § 227 228, Τ. Η λ. ι ο π ο λ ο υ, Σύστημα τοῦ 'Ελλάκην. Ποιν. Δικαίου, τ.Α., 'Αθῆναι 1915 § 49 (σελ. 521). 'Ο τοιοῦτος χαρακτηρισμὸς τοῦ ἐπικινδύνου ἀνατίθεται εἰς τὴν διακριτικὴν έξουσίαν τοῦ δικαστοῦ (Μ π α κ α τ σ ο λ α κ ο ΙΙΧρ. ἀν 124). 'Η ἀσφαλισμός πάντων τοῦ ισχύοντος δικαίου εἰς διάφορη τὴν ἔκτασιν τῆς προσωπικότητος τοῦ δράστου εἶναι «ἀπαγορευτική» (Π. Π α π α δ ἀ τ ο υ, 'Η έρευνα τῆς προσωπικότητος τοῦ ζητούμενου δικαίου εἰς τὴν παρ' ἡμίν ουμεσία καὶ πράξει, ΙΙΧρ. ΙΣΤ' 265).

25. Χ ωραφά, Γεν. 'Αρχαι Π.Δ., ἀνωτ. σελ. 82 (§ 19), Ι.Α. Γ εωρ α γ α κ η, Ποινικὸν Δίκαιον, 'Αθῆναι, σελ. 249, 250.

26. Γ αρ δίκα, ΙΙΧρ. ζνωτ. σελ. 140. Περὶ τῶν καθ'

ἔκτασεων περιπτώσεων ἐπιβολῆς ἀσφαλιστικῶν μέτρων ἐν τῷ ἐλληνικῷ δικαίῳ βλ. Μ π α κ α τ σ ο λ α κ ο, ΙΙΧρ. ζνωτ.

127. Πρβλ. ζρθρον 5 Σωφρονιστικοῦ Κώδικος.

27. Πρβλ. Gris p i g n i, op. cit. § 1 (σελ. 98) καὶ Ν. 'Α ν δ ο ρ ο υ λ α κ η, Ποινικὸν Δίκαιον, Γεν. Μέρος, τεῦχ. Α, 1970 σελ. 88.

Nullum Crimen ἐφαρμόζεται καὶ ἐδῶ κατὰ μέγα μέρος (28)

3. Έαν τὸ ἄτομον δὲν ἐτέλεσεν ἔγκλημα ἀλλ’ ἐκ τοῦ ἐν γένει τρόπου διαιβιώσεως του καὶ τῶν μέσων πρὸς ἔξεύρεσιν τῶν πρὸς τὸ ζῆν παρασκευασμάτῃ τοῦτο ἀντικοινωνικήν συμπειριφορᾶν⁽²⁹⁾, ὡς π.χ. ἐπὶ ἀλητῶν καὶ οἰνοφολύγων, τὸ δίκαιον συνήθως ἀντιδρᾷ διὰ τῆς ἐπιβολῆς μέτρων ἀστυνομικῆς φύσεως⁽³⁰⁾. Ἡ περίπτωσις τῆς ἄνευ τελέσεως ἔγκλήματος ἐπικινδυνότητος καλεῖται κοινωνικὴ ἐπικινδυνότης (Pericolosità Sociale), ἐν ἀντιδιαστολῇ πρὸς τὴν ἔγκληματικὴν ἐπικινδυνότητα (Pericolosità Criminale). Καὶ ή μὲν ἔγκληματικὴ ἐπικινδυνότης ἐμπειριέχει ἐν ἑαυτῇ τὸ σπέρμα τῆς ὑποτροπῆς καὶ ἀφορᾷ εἰς τὴν καταστολὴν τοῦ ἔγκληματος, ἐνῷ ἡ κοινωνικὴ ἐπικινδυνότης ἐμπειριέχει τὸ σπέρμα τοῦ ἔγκληματος καὶ ἀφορᾷ εἰς τὴν πρόληψιν τούτου⁽³¹⁾.

‘Η άνευ ἀδικήματος ἐπικινδυνότητης ύπει-
σηλθεν ἥδη εἰς ὡρισμένας νομοθεσίας, ώς τὸν
ἴσπανικὸν νόμον τῆς 4 - 8 - 1933, τὸν ίσχύοντα
φωσικὸν κώδικα τοῦ 1926 καὶ κώδικάς τινας κρα-
τῶν τῆς Αατινικῆς Αμερικῆς (³²).’

VI. Προϊσποθέσεις ὑπάρχεως τοῦ ἐπικινδύνου

‘Ως ἀνωτέρω (III) ἐλέχθη, διὰ τὴν ὑπαρξίαν
τοῦ ἐπικινδύνου ἀπαιτοῦνται δύο προϋποθέσεις:
Ἡ ὑποκειμενικὴ προϋπόθεσις τῆς πιθανότητος
διὰ πραγμάτων ἔνὸς ἢ πλειόνων ἐγκλημάτων
ἐκ μέρους ἀτόμου τινός, καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ
προϋπόθεσις τῆς προκλήσεως βαρείας βλάβης
ἐκ τῆς πραγματώσεως τοῦ πιθανολογουμένου
τούτου ἐγκλήματος. Αἱ δύο ὅς ἄνω προϋποθέ-
σεις, πέραν τῆς αὐθυπάρκτου ἀξίας των, εἰναι
γρήσιμοι πρὸς διάγνωσιν τῆς τε ὑπάρξεως καὶ
τῆς ἐντάσεως τοῦ ἐπικινδύνου.

Εἰδικώτερον:

A. Ἡ βαρύτης τεῖχος γενεσίν

28. P. Bouza t, op. cit., § 305 (σελ. 239, 240) Πρβλ. ὅμως καὶ ἔξαρσεων ἐκ τοῦ κυνόνος εἰς Νικ. Χωραφᾶ φᾶ. Γεν. Ἀργάς Π.Δ. ἀνωτ. σελ. 72.

29. Ός ἀντικοινωνική συμπειρισθράν και γενικώτερον
ἀς & ν τι κ οι ν ω ν τ κ ἀς ἐνεργείας θεωρούμενος τάς ἐνερ-
γείας του ἀπόδομον, αἱ δόποι προσβάλλουν τοὺς ὑπὸ τῆς
κοινωνίας τεθέντες κανόνας βίου και προσβιάζουν τοὺς
πρός ἔκστης κοινωνικῆς διμάδος θεσπιζόμενούς κανόνας
υπειρισθεώς (Α. Πι πινέλη. ορ. cιt, σελ. 9 σημ. 1).
Αναλυτικάτερον περὶ τῆς ἀντικοινωνικότητος τοῦ ἀνθρώ-
που καὶ τῶν αἰτίων της βλ. I.M. Δ α σ κ α λ ο π ο ύ λ ο ν,
Ιερὶ τῆς βαθυτέρας φύσεως τοῦ ἐγκλήματος, 'Αθῆναι
1968), περὶ 34 ἑπ-

30. Grispigni, op. cit, § 3 (σελ. 105), § 1 (σελ. 99), Ferri, op. cit. § 55 (σελ. 291).

31. Φερι, op. cit. § 55 (σελ. 295). Περὶ τὸν τρόπου παγίνωστες τῆς κοινωνίης ἐπικινδυνώτητος καὶ τῶν κυνίων οὓς ἔνεχει ἡ κρίσις περὶ ταύτης διὰ τὰς ἀτομικὰς λαθερίας βλ. Γ αρ δίκαια ΠΙΧ ἀν. σελ. 145, 146 καὶ Grispigni, op. cit. § 9 (σελ. 113).

32. M. Rigaux - P. Trousse, Les Crimes et les delits du Code Penal, II, Bruxelles — Paris 1952, σελ. 89 ἔνθα καὶ ἀνάλυσις περιπτώσεων τῆς Ante Delictum ἐπικινδυνότητος.

βλ ή α βης κρινεται επι τη βασι της ποινης την δοπιαν απειλει περι ταυτης δι νομος (33). Εαν δι εκ της βλαβης κινδυνος κατευθυνεται καθι δωρισμένου μόνον απόμου η κατ' ιδιωτικῶν ἀγαθῶν, και πάλιν τὸ ἄτομον δέον νὰ θεωρηται ως ἐπικινδυνον (34). Εάν δμως δι εκ της βλαβης κινδυνος προβλέπεται νὰ προέλθῃ ούχι ἔξ δωρισμένης πρόξεως βαρείας μορφής, ἀλλ έκ πλεινων ἀδίκων πρόξεων ήπιας μορφής, τότε η κρίσις περι τον ἐπικινδυνον δέον νὰ συνάγεται μετ' ἄκρας ἐπιψυλωτικότητος (35), τὸ δὲ ἄτομον νὰ μη διδικτεται εις εἰδικήν μεταχείρισιν (36). Εν έναντια περιπτώσει η ἀντικειμενική προϋπόθεσις περι προβλεπομένης βαρύτητος της βλαβης ούδεν νόημα θὰ είχε και θὰ ήρκει η προβλεψις περι ἐπελεύσεως οίκασδήποτε βλαβης ἐν τῷ μέλλοντι.

Β. Πιθανότης⁽³⁷⁾ πραγματώσεως
ἐγκλημάτων ὑπάρχει κατὰ γενικην διατύ-
πωσιν ὅσάκις ἡ δυνατότης ὅτι τὸ ἄτομον θὰ
συμπεριφέρεται ἐν τῷ μέλλοντι κατὰ τρόπον
κοινωνικὸν εἶναι ἀσθενεστέρα τῆς ἀντιθέτου
τοιωτῆς⁽³⁸⁾. Ἀλλὰ πῶς θὰ κρίνωμεν τοῦτο;
Ὕπαρχουν δύο παράγοντες ἐκ τῶν ὃποίων
ἔξαρτάται ἡ πιθανότης τελέσεως ἐγκλήματος:

1. Αἱ ἔξωτερικαὶ συνθῆκαι ὑφ' ἦς τὸ ἀτομὸν διεβίωσε καὶ μέλει νὰ διαβιώσῃ. Ἡ ἡθικὴ ἐγκατάλειψις τοῦ ἀνηλίκου ἄνευ ἐπιβλέψεως, οἱ δυσμενεῖς ὅροι διαβιώσεως, ἡ κακὴ ἀνατροφὴ εἰναι τοῖς συντείνοντες εἰς τὴν δημιουργίαν παρὰ τῷ ἀτόμῳ ἐγκληματικῶν τάσεων (39). "Οσον οἱ ὅροι αὐτοὶ ἐμφάνιζονται μὲν μεγαλυτέραν ἔντασιν, τόσον ἡ πιθανότης περὶ διαπράξεως παρὰ τοῦ ἀτόμου ἐγκλημάτων αὐξάνει. Καὶ ἀντιθέτως, ὅσον διὰ τῶν σωφρονιστικῶν μέτρων αἱ ἔξωτερικαὶ συνθῆκαι διαβιώσεως δυσχεραίνουν τὴν τέλεσιν ἐγκλημάτων, τόσον τὸ ἐπικίνδυνον τοῦ δράστου κατέογεται (40).

2. Ἡ προσωπικότης τοῦ ἀτόμου. Συνήθως τὸ ἀτόμον διαπράττει ἔγκλημα ὅταν ὁ παρ' αὐτῷ ψυχικὸς δυναμισμὸς μεταξὺ ἀδύοντων καὶ ἀπωθούντων αἰτίων ἀπὸ τῆς τελέσεως ζημιογόνων πρόξεων ἐκτυλίσσεται ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ἐγκλή-

33. Beraud, op. cit., 62. 75.

34. Γ α ρ δ ί κ α, Ἐγγράφηματολογία, τ.Γ, 'Αθηναι 1960, σελ. 543. "Αλλως τε ὁ ἐπικινδυνός ὡς πρὸς μίαν ὠρισμένην κατεύθυνσιν (π.χ. ἀπατεσών) δὲν ἀπολύεται νὰ στραφῇ ἐν τῷ μέλλοντι καὶ πρὸς ἄλλας κατεύθυνσεις (π.χ. ἀλιμοειδῆ), διότινος δὲν διὰ τοῦ ἐγκλήματος αἱ ἀναστολαὶ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ καταρρέουν, τούτῳχιστον κατ' ἀρχήν. (Πάντως ὡς γνωστόν, τὸ σύστημα τῆς εἰδικῆς ὑποτροπῆς στοχεύει ἐπὶ πλημμελημάτων ἐξ ἀμελείας καὶ πταισμάτων. Βλ. Ν ι κ. Χ ω ρ α φ σ Γεν. Ἀργαὶ Ποιν. Δικαίου 1966, τελ. 315.)

35. Berraud, op. cit., 52, 72, 78

36. Γαρ δέ ιχνα, Ἐγγληματολογία ἀνωτ. σελ. 589.

37. Νομικῶς σημαντικὴ εἶναι ἐνταῦθα ἡ πιθανότης ἡτις ὑποκειμενικῶς προσεγγίζει τὴν βεβαιότητα.

38. Berraud, op. cit., σελ. 73

39. Πρβλ. Γαρ δίκαιος, ΠΙΧρός ἀνωτ., σελ. 70.

40. X ωραφα, Ἑλλ. Ποιν. Δίκαιων, ἀνωτ.-σελ. 172.

ματος κατά τρόπον ἀνώμαλον (41). Όσον δὲ τοιαύτη ἀνώμαλος συμπεριφορὰ προσαρμόζεται περισσότερον πρὸς τὰς μονίμους ψυχικὰς ἴδιοτητας τοῦ ἀτόμου τόσον περισσοτέρων ἐπικινδύνοτητα ἀποδεικνύει αὐτὴ (42). Πρὸς διακρίβωσιν τῆς μονιμότητος τῶν ψυχικῶν διαθέσεων ἔξεταζομεν ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ ἀπροσάρμοστον τοῦ ἀτόμου ἐν δεδομένῳ κοινωνικῷ περιβάλλοντι (43) καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀδυναμίαν τοῦ νόμου νὰ ἐκφοβίσῃ διὰ τῆς ποινῆς τὸ ἀτόμον τοῦτο (44).

VII. Η Διακρίβωσις τοῦ ἐπικινδύνου ἐπὶ ἐγκληματικῆς ἐπικινδύνοτητος.

'Εφ' ὅσον πρόκειται περὶ ἐγκληματικῆς ἐπικινδύνοτητος, ἐφ' ὅσον δηλ. ἡ ἐπικινδύνοτητας προέργεται ἔξι ἀτόμου ἐγκληματήσαντος ἥδη (ἀνωτ. V), εἰδικῶτερα κριτήριο περὶ τῆς ὑπάρξεως καὶ τοῦ βαθμοῦ ἐπικινδύνοτητος εἶναι α) ἡ βαρύτης, δ τρόπος καὶ αἱ συνθῆκαι τελέσεως τοῦ ἐγκλήματος, β) τὰ εἰς τὸ ἐγκληματικόν ἀναμένονται αἴτια καὶ γ) ἡ ἐν γένει προσωπικότητας τοῦ δράστου (45).

'Απὸ μακροῦν χρόνου ἐτέθη θέμα ποιῶν ἐκ τῶν τριῶν ὡς ἄνω κριτηρίων βαρύνει περισσότερον ἐν τῇ ἐκτιμήσει τῆς ἐπικινδύνοτητος.

'Ο Grispigni ἔθεωρχησεν ὡς σπουδαιότερον κριτήριον τὸ τελεσθὲν ἐγκληματικόν, διότι, κατ' αὐτόν, τὸ ἐγκληματικόν εἶναι οὐσιῶδες σύμπτωμα ψυχικῆς ἐλαττωματικότητος καὶ δειχνύει τὴν ὑπαρξίαν παρὰ τῷ δράστῃ συγκεκριμένης ἵκανοτητος πρὸς τὸ ἐγκληματεῖν (46).

Διὰ τῶν ἀπόψεων ὅμως τοῦ Grispigni καταλήγομεν εἰς τὸ ὑπερβολικὸν συμπέρασμα ὅτι πᾶς ἐγκληματήσας εἶναι ἐπικινδυνός, ἔστω π.χ. καὶ ἀν τὸ ἐγκληματικόν εἶναι οὐσιῶδες σύμπτωμα ψυχικῆς ἐθεωρήθησαν ὡς ἀφορῶντα εἰς τὸν ὁμαλὸν ἀνθρωπὸν, τὰ δὲ μόνιμα ὡς ἀφορῶντα εἰς τὴν προσωπικότητα ἀνωμάλου ἀνθρώπου ἐκδηλοῦν-

41. Grispigni, op. cit., § 10 (σελ. 128), Ζαγγαρόλα, op. c.t., σελ. 32. Πρβλ. Α.Π. 103/62.

42. Χωραφᾶς, ἀνωτ. σελ. 171.

43. Ζαγγαρόλα, op. cit., σελ. 35. Πρβλ. Grispigni, op. cit. § 10 (σελ. 128).

44. Bergauo, op. cit., σελ. 67, 68 καὶ Ζαγγαρόλα, op. cit., σελ. 36.

45. Ferri, op. cit., § 56 (σελ. 306), Α.Π. 343 / 68 ΙΧρ. ΙΗ, 596.

46. Grispigni, op. cit., § 10 (σελ. 121 ἐπ.). Κριτικὴν τῶν ἀπόψεων τοῦ Grispigni βλ. εἰς Alf. De Marsico, La Pericolosità Criminale nell'ultime elaborazioni scientifiche, ἐν Giustizia Penale 1923 § 4 (σελ. 294). 'Η θεωρία τοῦ Grispigni φαίνεται ἀσφαλῆς ἴδιας ἐπὶ ἐγκλημάτων καθ' ὑποτροπήν (Α.Π. 69/65) ἢ κατ' ἔξαλονθησιν, ἀν καὶ πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τοῦ δράστου τοῦ ἐκμεταλλευμένου καὶ τοῦ δράστου τοῦ δημιουργοῦντος ἐγκλημάτων εὐκαιρίας, ('Ανδρουλάκη, Περὶ συρροῆς ἐγκλημάτων, τ. B., 209).

τος συμπεριφορὰν σύμφωνον πρὸς τὴν βιοψικήν του σύστασιν καὶ δύντος ὡς ἐκ τούτου ἐπικινδύνου τῇ δημοσίᾳ τάξει (47). Επεροι τέλος ἐπιστήμονες ἔρριψαν τὴν προσοχήν των εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἐγκλημάτου καὶ ἴδια εἰς τὰς προσωπικὰς ἴδιοτητας τοῦ δράστου, εἰς τὸν προγενέστερον βίον καὶ εἰς τὴν μετὰ τὴν ἐγκληματικὴν ἐνέργειαν συμπεριφορὰν αὐτοῦ (48).

Κατὰ τὴν ἡμετέρουν γνώμην ἐκ τῶν τριῶν ὡς ἄνω κριτηρίων ὑπερέχει ὡς πρὸς τὴν βαρύτητα τὸ κριτήριον τοῦ ὀθήσαντος αἰτίου. Τοῦτο ἀφ' ἑνὸς μὲν συνδυάζει ἐν ἑκατῷ τὸ ἀντικειμενικὸν στριχεῖον τοῦ τελεσθέντος ἐγκλήματος καὶ τὸ ὑποκειμενικὸν στοιχεῖον τῆς προσωπικότητος τοῦ δράστου, ἀφ' ἑτέρου δὲ δειχνύει πληρέστερον τῶν λοιπῶν κριτηρίων τὸ κατὰ πόσον ἡ τελεσθεῖσα πρᾶξις προσαρμόζεται εἰς τὰς ψυχικὰς ἴδιοτητας τοῦ δράστου, ὥστε γὰρ ἀναμένωνται ἔξι αὐτοῦ καὶ νέα ἐγκλήματα. Πάντως τὸ ὅλον θέμα ἔξαλονθησιτεῖ νὰ στασιάζεται.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

'Ανδρουλάκη Ν.ι.: Περὶ συρροῆς ἐγκλημάτων, τ. B', 'Αθῆναι 1968.

Antolisei Fr.: Sul concetto del pericolo, Sc. Pos. 1914, 22 - 46.

Berraud Rog.: Les mesures de sûreté en Droit Allemand d'après la loi du 24 Novembre 1933, Aix — En — Provence 1937.

Bouzaat P.: Traité théorique et pratique de Droit Penal, 1951.

Γαζή Α.: Ἐρμηνεία Ἀστικοῦ Κώδικος (Ἐρμ ΑΚ), ζρθρον 522.

Γαρδίκα Κ.: Ἐγκληματολογία, τ. Γ., 'Αθῆναι 1960

Γαρδίκα Κ.: Τὸ ἐπικινδύνον τοῦ ἐγκλημάτου, ΙΧρ. ΙΘ 65 - 81, 129 - 149.

Γάφου Ήλ.: Ποινικὸν Δίκαιον — Ιεδικὸν Μέρος, τεῦχ. Γ., 'Αθῆναι 1961.

Γάφου Ήλ.: Κοινῶς ἐπικινδύνοντα ἐγκλήματα εἰς τὸν νέον Κώδικα, ΙΧρ. Γ: 425 - 436.

Gafafalo R.: La Criminologie, Paris 1905.

Γεωργάκη Ι.: Ποινικὸν Δίκαιον, 'Αθῆναι.

Grispigni Fil.: La Pericolosità e il valore sintomatico del reato, Sc. Pos. 1920, 96 - 141.

Δασκαλοπόλου Ι.: Περὶ τῆς Δικαιονικῆς Πεποιθήσεως, ΙΧρ. ΙΣΤ 321 - 330, 385 - 393.

Δέδε Χρ.: Τὸ στοιχεῖον τοῦ κινδύνου εἰς τὸ Ποινικόν, καὶ τὰ ἐγκλήματα διακινδύνουσεως, ΙΧρ. Ε, 103 - 106.

Ζαγγαρόλα Ιακώπ.: Η ἐπικινδύνοτητας καὶ τὰ ἀσφαλιστικά μέτρα ἐν τῷ Ποινικῷ Δικαίῳ Α., 'Αθῆναι 1940.

Ηλιόπολη Τιμ.: Σύστημα τοῦ Ἑλληνικοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, τ. Α (Γεν. Μέρος), 'Αθῆναι 1915

Καρανίκα Δημ.: Ἐγκειφίδιον Ποιν. Δικαίου, τ. B', 'Αθῆναι 1954.

Κατσαντώνη Α.: Ποινικὸν Δίκαιον — Γεν. Μέρος, Α', 'Αθῆναι 1969.

Constant J.: Traité élémentaire de droit pénal, I, Liege 1965.

Κωστή Κ.: Ἐρμηνεία τοῦ ἐν Ἑλλάδι ισχύοντος Ποινικοῦ Νόμου, τ. Α', 'Αθῆναι 1899.

47. Sabatini, La pericolosità criminale Come stato subbiettivo criminoso, Scuola Positiva 1921 σελ. 255.

48. Ferri, op. cit., § 57 (σελ. 307).

ΔΙΕΘΝΗΣ ΠΟΙΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

ΤΟ VI ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΕΓΚΛΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑΣ

Ός είχομεν προσαγγιζείται (Ιδ. Ποιν. Επιθ., τεῦχ. 2' σελ. 155) συνήλθεν ἐν Μαδρίτη, ἀπό τῆς 21 27 Σεπτεμβρίου ἐ.ξ. τὸ ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Ἐγκληματολογικῆς Ἐταιρείας, προεδρευομένης νῦν ὑπὸ τῶν κ.κ. «Τ. G i b b e n s καὶ J. P i n a t e l, διοργανωθὲν ὡς ἄνω Συνέδριον.

Κύριον θέμα τούτου ἀπετέλεσεν: «Ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ, διηρέθη δὲ, τελικῶς, εἰς 5 τμῆματα α) Γενικῶν προβλημάτων ἐπιστημονικῆς ἔρευνῆς, β) Ἐρεύνης ἐπὶ τοῦ θεσμοῦ τῆς Δοκιμασίας, γ) Μεθοδολογικῶν προβλημάτων ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ καὶ δ - ε) Ἐρεύνῶν ἐν ἔξελιξει. Τὰ καθ' ἔκαστον ἀναπτυχθέντα ζητήματα εἰς τὰ ὡς ἄνω τμῆματα ἐστράφησαν κυρίως, κατὰ σειράν, εἰς τὰ ἔξης:

«Ἡ Ἔγληκ ματολογία καὶ κυβερνητικὴ πολιτικὴ — Κυριώτεραι τάσεις ἐν τῇ συγχρόνῳ ἔρευνῃ εἰς τὴν Ἐγκληματολογίαν — Πρότυπον ἔρευνῆς ἀναφορικῶς πρός τὴν διαχειρίσιν τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης— «Ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις τῆς ἐπιστημονικῆς ἔρευνῆς ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ — Σχέσις ἐπιστημονικῆς ἔρευνῆς καὶ Ἐγκληματολογικῆς

καὶ τοπικῶς — Σχέσις ἐπιστημονικῆς ἔρευνῆς καὶ διδασκαλίας ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ.

Β! Γενικὴ ἐρευνα ἐπὶ τῆς δοκιμασίας (Ρ γοβατίον).—Ἐπὶ τῆς σημασίας τῶν προγνωστικῶν πινάκων ἐν τῇ Δοκιμασίᾳ—Ἐπὶ τῆς θέσεως ὑπὸ Δοκιμασίαν καὶ δὴ τῆς ἐπιλογῆς τῶν ὑπὸ ταῦτην τιθεμένων— Κοινοβιακὴ σωφρονιστικὴ μεταχείρισις—Ἐπὶ τῆς ἀποτελεσματικότητος τῶν πορισμάτων τῆς Δοκιμασίας—Ἐπὶ τῆς διαγωγῆς τῶν ἐν ταῖς φυλακαῖς καὶ ὑπὸ Δοκιμασίαν τιθεμένων (ἐγκληματιῶν).

Γ! Προτεραίοτε τῆς ἐπὶ τῶν ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ—Κριτήρια ἐπιλογῆς ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ— Ποινικὴ δικαιοσύνη καὶ ἐγκληματολογικὴ δικαιοσύνη—Ἐπιστημολογία καὶ ἐγκληματολογικὴ ἔρευνα (καὶ σχετικὸς προϋπολογισμός)

— Συντονισμὸς τῶν διεπιστημονικῶν ἔρευνῶν ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ— Τρισδιάστατον σύστημα ἐν τῇ Ἐγκληματολογίᾳ—Μελέταν ἐπὶ τῆς ἐγκληματολογικῆς ψυχολογίας.

Δ καὶ Ε! Αὐξοντα ποινικὰ προβλήματα

ἐν ταῖς ἐκβιομήνοποιημέναις κοινωνίαις—Σχέσις παρεκτροπῆς καὶ νεωτερισμῶν—Ἐπὶ τοῦ στιγματισμοῦ— τροχαῖαι παραβάσεις—Ορια ἔρευνῆς ἐν τῇ βιολογίᾳ— Πρόγνωστικαὶ μέθοδοι καὶ ἀποτελέσματα αὐτῶν— Σχέσεις ἀστυνομίας καὶ κοινωνίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ— Θυματολογία κ.λ.π.

Τὰ τελικὰ πορίσματα τοῦ συνεδρίου θέλουσιν ἐκδοθῆ μετά δίμηνον. 'Ἐν τῷ μεταξὺ αἱ μᾶλλον ἐνδιαφέρουσαι ὑπῆρχαν αἱ Γενικαὶ Εἰσηγήσεις τῶν Καθηγητῶν κ.κ. D. S a b o (Καναδᾶ), K. V o d o r i v e c' (Γιουγκοσλαβίας) F. C a s t r o — P e r e z (Ισπανίας), J. W i l l i a m s (Αγγλίας), G. H o u c h o n (Βελγίου), R. a y m o n d i s (Γαλλίας), ἐπὶ τῶν ἔξης ἀντιστοίχων θεμάτων (λίαν περιληπτικῶς):

α) Ἔγκληκ ματολογία καὶ κυβερνητικὴ πολιτικὴ—Ο Εἰσηγητής ὑπεστήριξεν, σὺν ἀλλοις διτὶ φαίνεται κατ' ἀρχὴν ἀφορον τὸ ἐρώτημα περὶ δεοντολογίας ἐν τῇ ἔρευνῃ τῆς ἀλληθείας ὡς ἀκλονήτου κριτηρίου τῆς νοητικῆς ἐνεργείας πρὸ τῆς ἐνδείας τῶν ἐγκληματολογικῶν γνώσεων μας καὶ τῆς ἐλλείψεως λογικῆς ἀντιμετωπίσεως ἐν τῇ διαχειρίσει τῆς δικαιοσύνης. 'Ἡ γενικὴ ἐπισκόπησις, πάντως, ἐπὶ τῆς χρησιμοποίησεως τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐπιστημονικῶν ἔρευνῶν διὰ τὴν βιομηχανικήν πρόοδον καὶ τὸν ἐθνικήν ἀσφάλειαν, τόσον διὰ τὰς θετικὰς δύσον καὶ διὰ τὰς κοινωνικὰς ἐπιστήμας θὰ ἔδει νὰ μᾶς δείξῃ ὅτι τὸ πρόβλημα ἂν καὶ ἀπομεμακρυσμένον, οὐδόλως τυγχάνει ἀναβλητέον. 'Ἡ αὔξησις τῆς ἐγκληματικότητος φαίνεται νὰ διαγράφηται εἰς τὴν προστική μιᾶς ἀμέσου πραγματικότητος, τοῦλάχιστον διὰ τὰς δυτικὰς κοινωνίας τὰς εἰσερχομένας εἰς τὴν μεταβιομηχανικήν φάσιν. 'Ἡ πολιτικὴ ίσχυς ἀπειλεῖται ἐκ μὲν τοῦ ἔξωτερικοῦ δι' εἰδούς περιοδικῶν συγκεχυμένων πραξικοπημάτων, ἐκ δὲ τοῦ ἐσωτερικοῦ ὑπὸ τῶν κρυφῶν δυνάμεων, αἵτινες συνδυάζουν τὰς μορφάς των συγχρόνων ὡραγανωμένων οἰκονομικῶν συγκεντρώσεων ἀλλὰ ἐν τῷ βάθει τῶν δόπιών προέχει ἡ ἐγκληματικὴ δραστηριότης. Εἶναι δυσχερής ἡ διευκρίνησις ποίσι ἐκ τῶν δύο αὐτῶν δυνάμεων εἰναι ἡ πλέον ἐπικίνδυνος διὰ τὸ μᾶλλον μᾶς φιλελεύθερας δημοκρατίας κατὰ τὸν Εἰσηγητήν ἀμφότεραι παραθούν πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν δηλ. τὴν ἀνεγνωρισμένην ἀνάγκην μᾶς πληρεστέρας κοινωνικῆς προστασίας καὶ πλέον ἀποτελεσματικῆς διαχειρίσεως τῆς δικαιοσύνης: 'Αλλ' ἡ τιμὴ αὕτη δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπολογίζεται μόνον δι' οἰκονομικῶν δρῶν δέον νὰ προστεθῇ ἐπίσης, τὸ ηθικὸν κόστος.—'Ἡ μελέτη

Manzini Vinc.: Trattato di diritto penale italiano, I, Torino 1950.

Marsico Al.: La pericolosità criminale nelle ultime elaborazioni scientifiche e legislativi, G. Pen., 1928, 290.

Menzger E.: Strafrecht, I, Allgemeiner Teil, Muenchen — Berlin 1954.

Mπακατσούλα Μεν.: Τὸ ἐπιειδύνων τοῦ ἐγκληματίου ἐν τῷ νέῳ Ποινικῷ Κώδικι, ΠΧρ. Α', 119 - 133.

Mπακατσούλα Μεν.: Οἱ καθ' ἔξιν καὶ κατ' ἐπάγγελμα ἐγκληματίαι, 'Αθῆναι 1949.

Mπακατσούλα Ψ· Αρούδα 'Ανν.: 'Ἡ ποινικὴ εἰδύνη ἐν τῶν κυκλοφοριακῶν παραβάσεων, 'Αθῆναι 1965.

Mπουροπούλου Α'. γγ.: 'Ἐρμενεία τοῦ Ποινικοῦ Κώδικος, τ. Α', 1959.

Παπαδάτου Π.: 'Ἡ ἔρευνα τῆς πρωσαπικότητος τοῦ ἐγκληματίου ἐν τῇ παρ' ἡμῖν νομοθεσίᾳ καὶ πρόξει, ΠΧρ. ΙΣΤ', 257 - 273.

Πιπινέλη — Ποταμιών Ανν.: Τὰ αἴτια τῆς ἀντικοινωνικῆς συμπειριφορᾶς, 'Αθῆναι 1958.

Rigaux M — Troussaint P.: Les crimes et les délits du Code Pénal, II, Bruxelles — Paris 1952.

Sabatini G.: La pericolosità criminale come stato subbiettivo criminoso, Sc. Pos. 1921, 253 - 262.

Σόντη Ι.: 'Ἐρμηνεία Αστικοῦ Κώδικος ('Ερμ.Α.Κ.), ἁδρον 39.

Ferreri: Principii di diritto criminale, Torino 1928

Feuerbach P. J. A.: Revision der Grundgesetze und Grundbegriffe des positiven reinlichen Rechts, Tell II Chemnitz 1800 (Neudruck — 1966).

Xωραφά Νικ.: Ιενικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου, τ. Α', 'Αθῆναι 1958.

Xωραφά Νικ.: 'Ἐλληνικὸν Ποινικὸν Δικαίον, τ. Α', 'Αθῆναι 1943.

ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΑΙ

G. Pen. Giustizia Penale

ΠΧρ. : Ποινικά Χρονικά

Sc. Pos. : La Scuola Positiva.